

J. E. Bogomil:

Snežni mož pripoveduje.

Nekateri modrijani trdijo, da pohaja naš rod iz Sibiriije. Od tam da se je razširil čez pol sveta. Ne morem soditi, koliko je resnice na tem. Čuden je pa naš rod. Kdor izmed nas pride na svet velik, ostane velik vse svoje žive dni; kdor pa pride na svet majhen, pa ostane majhen do svojega konca. Zima nas da, pa nas navadno tudi vzame. Redki so tisti, ki bi dočakali pol pomladi.

Ljudje nas imajo večinoma radi. Posebno mladina nas ima rada. Dobi se pa tudi kak paglavec, ki se nas loti s kepami. Dobi se — pravim. A naš rod ima samo junake. Sneženi mož nikdar ne zbeži. Mirno čaka nasprotnika; njegovo načelo je: vztrajati ali častno pasti, samo bežati ne!

Mi smo mirni ljudje. Nikogar ne napadamo: ne človeških otrok ne svojih ljudi. Zato se nas pa tudi nihče ne boji.

Pač, pač! To vam moram povedati. Bilo je tisto noč po svetem Antonu puščavniku. Jasno je bilo, in luna je svetila. Stojim tako mirno in vdano na Tomaževčevem dvorišču, kakor vojak na straži... Nisem se brigal za vsevoljni svet nič, nikamor nisem pogledal.

Pa se je oglasilo na vasi: »Holadij, holadij, holadij, holadij!«

Vedno bliže so prihajali glasovi. Aha! Pa sem opazil: Mihov Blaže! Norčav, ker ga ima pod kapo... Zaletava se.

»Holadiji, holadijó, holadiji, holadijó!«

Obstane. Gleda, gleda, naprej si pa ne upa. In ravno proti meni gleda.

»Janez! — Hoj! — Janez!«

Nihče se ne oglasi. Blaže pa nadaljuje: »Janez! Janez! — Pusti me! — Kar lepo spat pojdi! — Janez! — Lepo te prosim. — Saj ti nič nočem. — Janez! — Ti — — jaz te poznam, če se prav ne oglasiš. — Ti, Janez! Sva prijatelja, stara — — veš — kar pusti me!«

Prosil je in spet prosil. Končno je nekaj godel sam vase, morda grozil, morda klel? In spet je jel prositi, spet je ponavljal od kraja do konca svoje obljube, nazadnje pa — ne boste verjeli! — pobegnil.

Pred menoj je pobegnil. Vidite, to je tisto, kar se še ni zgodilo od pamtivekov! Joj, ti Mihov Blaže! Pred menoj si pobegnil! Kako sem se smejal tisto noč! Samemu sebi nisem verjel, da se me še kdo boji...

Kajpak! Pijan je bil. Zato pa —

Z Bogom, otroci! Vas zebe? Lahko noč! Mene pa nič.

† Leopold Podlogar:

Iz zgodovine kranjskih trgov.

13. Radeče.*

(194 m, 816 prebivalcev.)

Radeče so trg na Dolenjskem. Leže ob Savi pod Zidanim mostom. Velik železen most veže ta trg s Štajerskim. Most je 84 m dolg in malone 6 m širok ter nima nič podpornih stebrov. Stal je svojčas približno 180.000 K. Dunajska tvrdka Ignac Gridl ga je začela graditi meseca septembra 1893, 26. avgusta 1894 je bil pa slovesno otvorjen.²

Pri Radečah teče v Savo Sopotka. Izvira v Litijskih gorah pod Polšnikom. Pol ure nad trgom ob tem potoku, na Njivicah, je velika papirnica V. Krisperja. Tam se omenja papirnica že leta 1819. kot last graškega tiskarja Danzerja.³ Leta 1844., 10. junija, se je utrgal oblak v Svibenski okolici. Neurje je doseglo in poškodovalo Vrh, Podkraj, Hotemež, Cerovec in Kmpolje. Potok Sopotka je naglo narastel. Odnesele je dve kovačnici, dva mlina in potopil pri Radečah eno ladjo z žitom. Pri papirnici je raztrgal dva jezova. Papirniški lovec Tomaž je hotel rešiti dva psa, ki ju je imel privezana v šupi. Vodni naval je pa odnesel in potopil šupo, lovca in oba psa.⁴

Radeče spadajo pod Krško okrajno glavarstvo, v trgu samem je pa sedež okrajne sodnije. Občina Radeče šteje 2687 prebivalcev. K njej spadajo

¹ Glej »Vrtec« 1925/26 str. 13!

² Dom in Svet 1895. 288.

³ Illyr. Blatt 1820. 22.

⁴ Carniolia.